

GAZETA TRANSILVÂNIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Agare de două ori pe săptămână prin îngrădirea
comitetului de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” T. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARIȚIU

ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘILOR ÎN FRUNTE CU

MUREȘENII

ADMINISTRAȚIA
GOV. AND Nr. 12 T. 1513
Abonamentului și Societății lei 60
Anunțuri și rec.
(2 exempl.)

Nr. 37

Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Miercuri 19 Mai 1943

106

Institutul Român din Albania

de V. Branisce

Printr'un decret-lege, recent apărut, se înființează „Institutul Român” din Albania. Un regulament special va stabili organizarea și funcționarea acestui institut.

Știrea ne produce cea mai mare bucurie, pentru că gestul acesta al țării va aduce o licărire de speranță în sufletele fraților noștri din Sudul Dunării, frați năpăstuiți de vitregia unor împrejurări mai tari decât puterea omenească.

Bieții Aromâni au fost cea dintâi jertfă a năpădrii slave, năpădire care s'a așezat despărțitoare între noi, rupându-i din trupul neamului și împingându-i spre miazăzi.

Vieța lor în inima Balcanului eterogen a fost un nesfârșit prilej de suferință, dar și un înălțător prilej de afirmare a superiorității elementului român.

Călătorii din întreaga Peninsula Balcanică constată cu uimire că toți hotelierii și hangii — la orașe sau la sate — sunt Aromâni. Vitregia împrejurărilor, care le-a nimicit de nenumărate ori așezările, i-a învățat să exerce toate meseriile. Păstori — pecurari, cum se numesc ei — cărușari — cărași — de caravane — crescători de vite — organizați în celnicii ereditare — negustori și meseriași, elementul românesc din Peninsula Balcanică s'a deosebit de popoarele conlocuitoare prin limbă, port, locuințe și cultură.

Aromânii din Albania au format în sec. al XVIII-lea o puternică așezare în orașul Muscopole. Înfloritoarea lor cultură s'a dezvoltat paralel cu mișcarea de afirmare națională din Ardeal. Odată cu pustiirea orașului de către Turci, ei s'au răspândit până departe.

Un alt centru îl formează „Fârșeroșii” iar spre mare se întind Aromânii „muzechiari”.

N'a fost războiu, n'a fost răscoală, n'a fost vreo mișcare în Balcani ca elementul românesc să nu-și fi dat tributul scump plătit. Chiar în vremile pașnice, familiile românești erau expuse primejdiilor de tot felul. Un glonte pornit răsleț de cine știe unde sau o ceată de ucigași intrați noaptea în casă și stâlpul familiei era doborât la pământ iar o casă de copii, rămași ai nimănui, luau drumul prilegiei. Așa au venit mulți din ei în „Țară”, în pământul făgăduinței.

Nici valurile actualului războiu nu i-a cruțat. Pe pământul locuit de ei s'au dat cele mai crunte lupte.

Reînființarea „Institutului Român” din Albania aduce o slabă licărire de lumină în noaptea lor. Este glasul îndurerat al Patriei, glasul mumei, care în neputința de a-i strânge la pieptul ei cald le trimete un cuvânt de îmbărbătare. Pentru ei și pentru toți frații dinafara hotarelor ne așteaptă mari îndatoriri!

In loc de...

de I. Bozdog

Eram în mare înfrigurare de câteva zile toți prietenii din Redacție. Ce va fi, ce vom vedea și mai ales ce vom auzi acolo, de unde nu putem întârzia noi, ucenicii marilor condeieri ale căror eforturi și cazne erau încununate în această zi; de unde știam că nu va lipsi nimeni din cei ce simt cât dăorește neamul întreg mucenicilor de gândire și luptă românească. Eram siguri că acolo se va vesti respicat rostul plecării pentru toți cei ce stau gata să pecetluiască cu tinerețea lor dreptul la o vieță cinstită a neamului, unde, în chip simbolic, va îngenuchia întregul neam pentru odihna sufletească a celor care până aci au desrobit o parte din glia sfântă românească și unde generațiile ce se ridică vor primi merindea întăritoare pentru greutățile ce așteaptă și umerii lor.

Nici noi n'am lipsit dela praznicul mult doritei împărtășanii.

Am retrăit fiorii marelui zile. Ne-am rugat în catedrala pe ale cărei turlle s'a ridicat mândru și prevestitor de glorioasă întregire steagul tricolor în anul 1913, când profetul brașovean Șt. O. Iosif dăduse semnalul: „La arme” „să cucerim ce-avem de cucerit”. El îndrepta atunci clocotul inimilor românești spre Balcani, ca mai apoi să se întoarcă cu trupurile sfâșiate dar purtând în vârf de baionetă cununa cea mai frumoasă, făurită de generațiile luptătorilor și s'o așeze pe fruntea celui mai obidit dar și mai vrednic neam de pe acest pământ.

În lumina unei clipe am văzut cât dăorește neamul sbuciumului celor ce-și dorm, neliniștiți din nou, somnul veghiilor în cimitirul Blajului sau sub lespezile criptei vlădicești dela Institutul Recunoștinții. Am văzut cum Prutul și Nistrul s'au topit de dogoarea sufletului lor cald, cum Bucovina și Carpații s'au pitit sub apriga lor voință și au încetat să mai fie hotare între „cei de-un sânge de-o lege”.

S'a prosternut neamul întreg duhului martirului vlădică Inochentie, al cărui trup se sbuciumă încă în subsolul unei biserici din Roma. S'a încununat cu frunze de stejar locul de pe care s'a vestit evanghelia ținutei de dărzenie și disprețul morții a unui neam ce vrea să trăiască în onoare și am înțeles, mai mult ca oricând, că bunul suprem al unui neam este libertatea sa națională.

Peste trupurile svelte și gingașe ale sutelor de școlărițe în costum național s'a înălțat în acele clipe figura de martiră a *Marioarei Răhăieanu*, sfârșită în temnița din Bălgrad, unde au fost împrăștiate oasele lui Horia și Cloșca și unde demnitatea românească a fost palmuită pe obrazul Iancului.

În loc de discursul lui Bărnufiu s'a auzit testamentul ei: *Mamă, îngroapă-mă în costum și opinci, căci am trăit și am murit Româncă.*

În locul tuturor vorbește astăzi muțenia îndârjită a Câmpiei Libertății.

E. R. A. N.

de Ion Colan

În teancul de ziare și publicațiuni care ne vin zilnic la redacție, ne-a surprins volumul de schițe al *Eugeniei Murășanu: Invierea Fariseului Eleazar și albumul d-lui Victor A. Constantinescu: Gravuri în linoleum, din colecția artiștilor români din Transilvania...*

Asupra amândurora vom reveni.

Pentru lămurirea tainei românești închise în inițialele de mai sus, e bine să descifrăm de pe acum că e vorba de o *Editură românească* în care sunt grupați scriitorii și artiștii români, cu menirea de a da publicității cele mai de seamă produse ale literaturii, artei și muzicii. Un comitet se îngrijește de tipărirea operelor alese spre a vedea lumina zilei în întunericul ce așteaptă atâtea răsărituri.

Fapta culturală a fraților noștri este atât de culturală, încât se pot broda pe marginea ei o colecție întreagă de gravuri, deocamdată în linoleum, iar mai târziu în bronzul nepieritor al istoriei ce încă n'a fost scrisă.

Nu ne poate lua nimeni în nume de rău că adunăm material pentru un alt „Hronic” din care dovadă să facem că *una suntem*, „au în Moldova, au în Valahia, au în Transilvania”...

E. R. A. N. găsește în vreme despre adevăruri ce nu pot fi tăcute.

Pace

O lună cu chipul rotund
Se nălță pe vârfuri de casă
Și neguri și umbre s'ascund
Și pace pe lume se lasă.

Doar numai sfielnic ca 'n vis,
Un susur colindă prin ramuri,
Prin ramuri de măr și cais;
O floare mi-adoarme pe geamuri.

Ecat. Pitiș

Folletonul „GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

Adolf Heltmann:

Mihnea Vodă cel Rău în literatura germană și română

de Ion Gherghel

În revista „Deutsche Forschung im Südosten” și-a publicat — în Oct. 1942 — pasionatul cercetător A. Heltmann, profesor la Liceul Comercial German din Brașov, un documentar și foarte interesant studiu intitulat „Fürst Michnea der Böse in der deutschen und rumänischen Dichtung”.

Munca migăloasă și adeseori îngrată a căutărilor de izvoare istorico-literare rămâne de cele mai multe ori accesibilă numai unui cerc restrâns de specialiști. Când atâtea înfăptuiri, în fond efemere, și atâtea isprăvuni imaginare se difuzează în presă, credem că nu va fi lipsit de interes, cel puțin

SBOR PESTE APE

Incercăm adâncă și grăitoare tristete din pragul unui bilanț. Suntem la început de drum și nu ne-am fi așteptat de acum la o astfel de întoarcere în noi. Zărilor pe care, cucernic, purces-am a le scruta, prea sunt întunecate și dor. Ne mângâie doar gândul că până a da peste ele, calea va trebui să ne șerpuiască prin lumină. Dincolo de lumină se întind însă golurile, căscate sub ochiul pururea aprins al destinului. Aici ne oprim trudiți și căutăm unul la altul. Câți au putut răzbate cot la cot? Rândurile ni le simțim rărite, ni-i dor de glasuri pe care am da oricât să le mai putem auzi. Și cu tot răsăritul pe care ni-l binevestesc inimile ce nu mai bat uriaș alături de ale noastre, ne simțim însângerați și destrămați. Întrebăm pe cineva

Pământeană trecere

Ca și unda Someșului mic
Lin voiu trece calea către dric
Și discret m'oiu presăra în drum
Ca un cântec ori ca un parfum.

Mi-or cânta plecarea în poem
Paseri albe 'n stih de requiem,
Iar în noaptea înflorită, clară,
Stele mari crescute peste țară.

Spice 'ngenunchiate 'n lanuri coapte
Vor svoni plecarea mea în noapte,
Iar în sat toate Mărluțele
Vor stropi cu lacrimi năfrămuțele.

Și va fi ca și cum Domnul Sfânt
Ar trona o clipă pe mormânt,
Când m'or trece 'n înălțimi și har
Clopote cu glasul tot mai rar.

Ion Moldoveanu

Din volumul de poeme
„SBOR PESTE APE“
Colecția „Symposion“ — Cluj — 1939.

Popas pentru aducere aminte

de

Lucian Valea

nevăzut și care nu vrea să ne răspundă...

... Peste apele destinului, tinerețea noastră deslănțuită ca un iureș navalnic, a deslușit într-o dimineață fâlfăit de sbor. Unul pleca, răzlețit, pe neînțelese căi. Era cel dintâiu „sbor“ desprins din noi, cei apropiați lângă cer, peste vârste și peste înțelegerea oamenilor: *George Boldea*. Era la început de iarnă, 9 Decembrie anul 1934. Cu el, legenda Ardealului Tânăr prindea începuturi.

Și rândurile s'au strâns din nou, mai hotărâte și mai dârze. În locul celui plecat se iscase vâlvătaia unei limpezi lumini. Până când altă furtună s'a ivit peste zări. Cineva mai trebuia să plece, cineva mai trebuia să aprindă o lumină pentru viitoarele izbânzii. Așteptarea înfrigurase inimile și fiecare se credea chemat să slujească taina. Alesul a plecat în 2 August 1937 și a fost cel mai bun din ceată: *Pavel Dan*. Nici

de astădată ochii n'au lăcrămat. Creștea lumina pe care toți o râvneau, visând-o, și la flacăra ei sborurile se pierdeau în veșnicie.

Scădeau rândurile, scădeau și anii. Dar creșteau neînvinse rodurile generației în marșul către minunile, râvnite astăzi mai îndelung ca oricând. În locul celor plecați rămăneau stele, în locul graiului lor rămăneau cântece. Și ca să fie desăvârșită semnificația jertfei iar destinul să fie asemeni plâsmuirii legendei, a plecat și cel de-al treilea prinț, cel mai tânăr și cel mai liliac: *Ion Moldoveanu*. Izbucnise primăvara în muguri plini și vieața își cânta pretutindeni biruința; numai undeva, într-o odaie albă de sanator, timpul încrem-nise: 17 Mai 1939.

Poposind lângă amintirea lui Ion Moldoveanu simțim că trebuie să ne ducem în vreme mai afund. Lângă „Sborul peste ape“, săvârșit cu patru ani în urmă, se apropie astăzi, odată cu aducerile-aminte,

și câmpurile și frumusețile „fiorului“ din Mercheașa Târnavelor și se miră înțelept și *Urcan Bătrânul*. Slujind parastas de slovă și suflet pentru cel care-a văzut lumina în Lechința Năsăudului, nu ne putem opri de a nu încresta pioasă ingenunchere și pentru ceilalți doi feciori răsăriți din plămada aceleiași glii ardeleni, întru sporirea și glorificarea legendei.

Dar dacă primim să facem număratoarea, n'o încercăm cu teamă, ci numai cu jalea de-a nu ne regăsi întregi, așa cum am plecat.

În zare, peste destin, se aprind stelele celor apropiați și ard. La lumina lor, mâne, noi cei rămași vom cunoaște fără să mai dibuim, drumuri sortite în spre o mare întoarcere.

Schimbarea la față

Uite, cerul cade ca o plasă
Pe tristeți și arbori de mătăasă.
Acuma și holda noastră de seară 'mî
[place mult
Acum și cântecul inimei îl ascult.

Cine a făcut această schimbare la față
Peste necunoscuta-mi de până acum vieață?
Vezi, și tocmai acum
Mândru mai apune soarele în drum!

Dragi 'mî sunteți crește înverzite
Ca și voi ispitelor ivite,
Ca și zarea ce-o purtăm pe mâni;
Ca și cântecul svăcnind din sâni.

Și-mi sunt dragi tristețile fecioare,
Cu iubirile trecute, viitoare.
Cu mândria ce-o purtăm pe rană
Și câmpia asta ardeleană!

Uneori, se pare c'am vrea să murim
Dar mințim, mințim.
Ancorăm doar pentru consolare
În tristețe și însingurare.

Ion Moldoveanu

Din volumul de poeme
„SBOR PESTE APE“
Colecția „Symposion“ — Cluj — 1939

Memento bibliografic

Ion Moldoveanu :

— Sbor peste ape — poeme, Colecția „Symposion“, Cluj.

In manuscris: Un volum de poeme.

In Zodia Cumpenei-esseuri.

Pavel Dan :

— Urcan Bătrânul — nuvele. Fundația pt. lit. și artă, Buc., ediție postumă îngrijită de I. Chinez.

George Boldea :

— Soliloqui — poeme, Colecția Abecedar, Sighișoara, ediție postumă îngrijită de Emil Glurgiuca, cu un portret de Năsturel.

pentru elita noastră intelectuală, să se urmărească lucrarea d-lui A. H. prin care se arată soarta ce a avut-o acest principiu al Munteniei în cele două literaturi amintite.

Autorul ne dă socoteală de izvoarele istorice, apoi despre utilizarea izvoarelor în operele literare și încheie cu o sinteză instructivă privitoare la valoarea poetică a celor două istorisiri analizate.

Tragicul sfârșit al lui Mihnea — asasinat la Sibiu de către un boier sârb — a preocupat în egală măsură pe Români și Sași, alinându-și un impresionant ecou în lucrări istorice și opere literare.

Firește, nu vom insista asupra nuvelei istorice sau, mai bine zis, asupra „romanței istorice“, după cum își numește însuși Odobescu încercarea sa, considerându-se un urmaș și imitator al lui Negruzzi, creatorul nuvelei istorice din literatura românească.

Înzestrat cu un pronunțat spirit de autocritică, Odobescu își dă foarte

bine seama că nu poate să-l ajungă pe înaintașul său. D-l Heltmann ne schițează motivele ce ne determină să nu considerăm istorisirea lui Odobescu drept o creație sintetică de profundă cunoaștere istorică. Stilul însă se ridică la un remarcabil nivel artistic, chiar și străinii putând să-și deie seama de rafinatul simț al lui Odobescu pentru adâncirea și înfrumusețarea limbii românești prin evocarea unor expresii arhaice.

La Sașii din Ardeal a pătruns acest motiv prin scriitorul Daniel Roth în istorisirea: „Die Nonne aus den Karpathen“, apărută într'un calendar din 1846.

Sprrijinindu-se pe alți cercetători, cărora le recunoaște meritul identificării temelor, d-l Heltmann, — analizând nuvela lui D. Roth și precizându-i pas cu pas izvoarele — împletește a-

precieri juste privitoare la „fermentarea spirituală“ și redeşterea conștiinții naționale a Românilor în prima jumătate a veacului trecut.

Autorul ajunge la concluzia că autorul german s'a mișcat ceva mai liber decât Odobescu în ceea ce privește utilizarea izvoarelor istorice, isbutind astfel să închege o povestire mai unitară, mai organic construită. În schimb limba sa lasă de dorit. Ca stilist Odobescu întrece cu mult pe autorul „Călugăriței din Carpați“.

Privirea de ansamblu ce ne-o dă d-l Heltmann cu privire la evoluția prozei din Ardeal, în aspectul ei comparativ, ne îndreptățește să așteptăm dela d-sa studii mai ample și de un caracter mai general.

Festivalul Academiei Comerciale

Societatea Academică „Andrei Mureșianu“ dela „Academia Comercială Clujană din Brașov organizează un festival cultural Joi, 20 Mai în sala „Reduta“. Începutul la ora 8.30 seara precis.

D. rector V. Jinga va vorbi, în alocuțiune, despre „Studentimea și problemele culturale“. În partea I. a programului se vor executa coruri și se vor recita versuri din Poezii Goga, Coșbuc, și Iustin Ilieșiu, iar în partea II se va reprezenta comedia „Ca 'n filme“ de Tudor Mușatescu, de către studentele și studenții Academiei Comerciale sub conducerea d-lui prof. I. Gherghel.

106 ani de luptă românească are
„GAZETA TRANSILVANIEI“

PREDICI ÎN PUSTIU

Progres românesc

Aceste rânduri sunt scrise pentru acela, pe care bunăoară nici Zece Mai cu minunata defilare din acest an nu i-a convins, că Țara Românească se găsește, cu tot războiul greu, în continuu progres. Pentru aceea, care mereu mărar, că la noi nimica nu e bun.

Eu nu voi cuprinde în articolul meu decât capitolul sănătății publice în Ardeal, după Unire. Înainte de Unire erau în Transilvania 61 medici sanitar, adică de circumscripție urbană sau rurală, la orașe, și 394 în mediu rural, dintre care abia 39% Români. Înainte de Unire revenea 1 medic la 8375 locuitori la orașe și 1 medic la 11,599 locuitori la sate. În decurs de 20 de ani, sub stăpânirea românească, numărul medicilor la orașe s'a urcat dela 61 la 185, iară în mediul rural dela 394 la 678, obținându-se 1 medic pentru 5183 locuitori la orașe și 6770 la sate.

La spitale înainte de Unire funcționau 163 medici; în 1940 numărul crescuse la 470.

Surorile de ocrotire, aceste moderne vestitoare ale medicinei preventive, realizarea Profesorului Dr. Iuliu Moldovan, care fusese docent la Viena înainte de a fi la noi secretar general în Consiliul Dirigent, profesor și ministru, nu erau cunoscute în Ardeal înainte de Unire.

În Ardeal au funcționat 240 de eleve ale Institutului pentru pregătirea surorilor de ocrotire din Cluj, cele mai multe având funcțiunea în mediul rural și împlinind o minunată acțiune pentru educația igienică a populațiunii în cadrul sistemului de medicină preventivă. Între aceste surori au fost foarte multe de naționalitate maghiară și trimise în mediul unguresc, dovadă și asta a generozității guvernării românești.

La orașe au funcționat 13 asistente sociale pe lângă oficiul de ocrotire municipal, și în tot Ardeal 581 agenți sanitar, inexistenți înainte de Unire. Numărul moașelor a crescut dela 1820 la 2346 sub stăpânirea românească.

Spitale erau înainte de Unire 69. Subt noi s'au ridicat la 107. Numărul paturilor a crescut dela 6731 la 13.467. În teritoriul cedat preluasem dela Unguri 24 spitale cu 2142 paturi și am predat, după Viena, 40 spitale cu 4390 paturi.

Ungurii nu au avut în tot Ardealul decât 2 laboratorii de igienă, noi am creat 131 oficiale de stat și

RĂZBOIUL LUI ION

Cetățeană Ana Pauker, dascăliță românească

Într-o carte de limbă germană pentru clasa a 9-a (aproximativ a 5-a de liceu), „Deutsch-nimetzka mova” a lui E. Rizeli și M. Kestir, ediția din 1939, pe care-am răsfoit-o prin Crimeea, am dat peste o bucată de lectură intitulată „Antifaschisten vor dem Rumänischen Kriegsgericht” în care autorii se ocupă de învățatoarea românească Ana Pauker.

Cât era de românească această Ană, o cam știm noi. Și tot așa de bine știm să subț firma antifascismului se ascundea un comunism de cea mai otrăvită speță. Iar ca să nu mai existe tocmeală, reproducem acest document, ca să se vadă ce dulos apare dăscălița Ana Pauker într-o carte menită să facă educație integral comunistă.

Iată bucata de lectură:

„Ana Pauker, o învățătoare românească, stă cu 19 tovarăși înaintea Curții Marțiale. Ei sunt ținuți ca bestii sălbatice într-o cușcă. Douăzeci de soldați, cu baioneta la armă, stau înaintea gratiilor.

Ana Pauker și tovarășii ei sunt acuzați de Curtea Marțială românească pentru agitație comunistă. Ei au pregătit așa stă în acuzare, o răscoală comunistă.

Ana Pauker își susținu apărarea. A vorbit patru ceasuri. Dar Ana Pauker nu s'a apărât. Ea a acuzat. Ea a acuzat fascismul. Judecătorii au devenit nervoși, și se mișcau pe locurile lor încoace și încolo. Da, se poate spune liniștit că au fost captivați de vorbirea acestei femei. Ei au vrut s'o întrerupă pe curajoasa luptătoare a proletariatului, s'o pedepsească pentru curajul ei, totuși n'au îndrăznit.

Dar când și ceilalți acuzați s'au ridicat contra fascismului, atunci mâna judecătorilor s'a dublat.

„Vă interzic să pronunțați cuvântul fascism. — strigă președintele unul acuzat.

„De ce, — răspunse acesta liniștit — sunt acuzat de voi că sunt antifascist. De aceea trebuie să vă spun părerea despre fascism”, — și acuzatul e condamnat pe loc la 6 luni carceră.

Când un apărător arătă grelele lanțuri ale deținuților, președintele spuse răzând: „Această muzică n'are pentru noi nimic supărător. Din

contră, ha, ha, ha!”. Această glumă a fost gustată de judecători.

Procesul era la sfârșit. Era ceasul 8 seara — apusul soarelui. Șapte femei și 13 bărbați au fost duși înapoi la închisoare. Carceră pe viață pentru unii, ani mulți lungi pentru ceilalți.

Șizeci de soldați cu baioneta la armă escortau pe deținuți. Procesiunea se puse în mișcare. În cap mergea Ana Pauker, înălțată de doi tovarăși. După ea ceilalți deținuți, chiar și câte trei legați laolaltă. Cortegiul se îndepărta încet.

Nu, voi nu plecați pentru totdeauna! Veți reveni iarăși, curajoși luptători ai proletariatului român!”

Foarte înduioșător!

Apoi, la acele pedagogice „Übungen zum text” (Exerciții la text), ca nu cumva elevii să treacă nepăsători peste suferințele desinteresatei române, care nu mai putea dormi noaptea din cauza catastrofei ce aștepta proletariatul român, urmează întrebările:

„Cine era Ana Pauker? De ce a fost acuzată înaintea Curții Marțiale române Ana Pauker? Unde se găseau acuzații? De ce n'au întrerupt judecătorii vorbirea Anei Pauker? Dar cum s'au comportat ei, când și ceilalți acuzați au vorbit despre fascism? Ce s'a întâmplat cu unul din acești acuzați? Cum au fost duși deținuți?”

Repetăm: foarte înduioșător că într-o carte de școală comunistă s'a dat un loc de antologie martirei Ana Pauker. Numai cu ceva nu suntem de acord: cu revenirea „curajoșilor luptători ai proletariatului român”. În frunte cu Ana Pauker, și alți Români de aceeași proveniență, ca să zic așa. Îi rugăm călduros să rămâie pe undeor fi. Că de-o fi să ne ajungă vreun necaz, apoi ni l-om cărpi cu de-ai noștri, cum facem azi.

Cu Ionii noștri, care nu prea înțeleg ei ce e aia proletariat, dar știu să moară pentru glie cum duduile Ane Pauker nu știu s'o facă decât cel mult ca simbrășe ale Moscovei.

I. C.

11 particulare. Din 10 așezăminte de ocrotire noi am făcut 42 de stat și 83 particulare. Institutul minunat dela Cluj, de igienă, sănătate publică și cel pentru studiul și profilaxia cancerului erau inexistente. Așezăminte materne infantile am găsit abia 6, noi le-am sporit la 159. Noi am creat cu totul din nou de asemenea un mare centru antirabic la Cluj și 15 subcentre putându-se astfel trata la timp, fără călătorii lungi cel mușcați de căni turbați. Numărul școlilor de moașe l-am sporit dela 7 la 16.

Medicina preventivă, nenumăratele conferințe medicale ținute de „Astra” în mediul rural, campanii și ofensive sanitare nu erau cunoscute subt trecuta dominațiune. La toate drepturile vechi se adaogă deci și dreptul cultural.

Dr. M. Suciu-Sibianu

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

Întoarcere de pe front

In fața Caucazului

Vine „schimbul”!? — Necazurile locotenentului Iancu Niță

de Ion Colan

Memorabilă dată: 28 August 1942. De două luni așteptăm să ne vie schimbul. În Mai, după terminarea ofensivei pentru curățirea Crimeei, a pătruns pentru primadată zvonul până la noi: Vine schimbul!

Nu-i vorba, de venit n'a venit, pentru că nu plecase, dar asta-i altă căciulă. Și a trecut Iunie, a trecut și Iulie și iată-ne la sfârșitul lui August așteptând schimbul, cum așteaptă fata mare pețitorii.

Schimbul, nicăiri!

— Ce zici, mă Ioane, vine?
— Vine, cum să nu vie!
— Păi de când tot vine și nu mai vine...
— De ce nu te duci tu să-l aduci?
— Că chiar!

De fapt, povestea s'a lungit ca laptele țiganului. Ba că a plecat din Caransebeș, ba că trece podul dintre Warvarowka și Nicolaew, ba că a ajuns la Perikop, ba că a debarcat din trenuri la Dzankol și de-acolo vine pe jos...

Și tocmai când după calculele noastre trebuia să fie la o zi de marș, alt zvon răsturna toate calculele:

— Știi că schimbul a fost lăsat la vatră până la noi ordine.
— Știi că schimbul nu mai vine, deși era gata să vie.
— Știi că batalionul de marș a plecat din Caransebeș și a ajuns la Nicolaew.
— Știi că batalionul de marș nici n'a plecat din garnizoană.
Până ni se acrise la toți sufletul de așteptare.

— Știu, mă, știu. Știu de toate. Și mai știu c'o să crâp în Caucaz pân'o veni schimbul. Aia e! Mai bine fă-mă c'o țigară!

A doua zi o luam dela n'ceput:
— Ce zici mă Ioane, vine?
— Vine, Niță, cum să nu vie!
— Păi de când tot vine și nu mai vine...

INSTANTANEE

Satul arde, baba se piaptână

Era săptămâna înainte de Paști, când în semn creștinesc ar trebui să petreacă omul într-o sfântă reculegere sufletească, lăsând toate indeletnicirile efemere la o parte. Dar cine o face? Când vezi mai multă forțată pe la magazine și ateliere decât în săptămâna patimilor? Totul pentru trup, nimic pentru suflet. Așa e omul! Tot în săptămâna aceasta — îmi mărturisesc păcatul — mă îndreptal și eu spre atelierul unui coafor pentru ondulații permanente. Când să intru pe ușă am zărit un convoi de soldați și-am stat locului privindul cum trec, cum înalțează spre ținta lor sfântă, căci după toate semnele erau soldați care plecau să-și facă datoria pentru țară. Pe trotuar ici-colea câte o femeie sau vreun bătrân se sileau să țină pașul cu ei, să-l petreacă barem până la gară. Căluții ducând povara grea în spate călcau și ei cuminte pe lângă noii stăpâni și tovarăși. Am stat până am pierdut din ochi convoiul pe urmă intrai în magazin și-am ocupat singurul scaun ce mai era gol.

Ce diferite sunt destinele, gândeam în mine. Și n vreme ce fețișcana blondă ce mă servea îmi maltrata cu degetele ei șuvițele firave din creștet, eu însoțeam în gândul meu convoiul până la gară și mai departe pe căl necunoscute, prin meleagurile de răsărit. Aruncându-mi ochii în oglinda mare din fața mea îmi văzui acum vecinul care — ca și mine — se lăsa torturați de mâinile dibace ale lucrătoarelor pentru a îndeplini prescripțiile stupide ale model. Printre câteva capete pe părul negru ca pana corbului sau blond ca spicul grâului, am zărit unul ce acum se deslușea frumos ca cioplit de dalta unul artist, în cap cu părul castaniu cu ondulații ca lucul mătășii. Admirând acest cap, mai bine zis această coafură reușită, privirea îmi alunecă mai jos pe lângă speteaza scaunului subt care văzui niște picioare care contrastau grozav cu capul, adică nu picioare propriu zis, ci o pereche de ghețe mari cât toate zilele. Îmi plimbam privirea, nedumerită, dela cap la ghețe și viceversa, când deodată, din scaunul cu pricina văzui că se ridică un bărbat tânăr, un bărbat voinic, care se mai privește odată mulțumit în oglindă și dispăre pe ușă.

M'am gândit iarăși, cu tristețe, la convoiul care pleca. Ce bine i-ar fi stat acestui tânăr sănătos cu ranița în spate, pășind semeț alături de ceilalți, pe drumul datoriei. Mai bine, în tot cazul, decât la coaforul pentru ondulații permanente.

Ecat. Pitiș

De data asta a venit pe neașteptate. Ne-am trezit în sector cu un batalion de mânăji, cu caș la gură și uzi după urechi.

— Olio! — face unu vechiu — iote mă cine să ne țale nouă locul! Mă, țică, tu ăla din flancul drept, când te-a n'ntărcat mămățica?

Bietul recrut punea ochii în iarbă, rușinat ca o mireasă din vremea când miresele nu știau câte știu azi.

— Cu aștia eu nu n'optez în post, — sărea altul — că te face de rușine. Că doară n'o să stau să le schimb scutecii după fiecare pușcătură!

Adevărul e că toată lumea se bucură de venirea batalionului de recruți și toți cel din contingentele mai vechi trag nădejde să fie schimbați; ofițerii la fel ca soldații. Și veniseră și vreo 25 de ofițeri, spălăței, curăței, foarte instruiți pentru războiul pe câmpul de instrucție de pe dealul „Cătana Moartă” dintre Caransebeș și Jaz, buni trăgători la Poligonul de tragere, când ținta din față — trei cercuri negre pe fond alb

„Gazeta Transilvaniei“ acum 98 ani

Foamea din Ungaria

Pesta, 22 Mai. Dumnezeu să aperi! Gazetele din Ungaria arătându-ne că din ținuturile cercetate de foamea o mare mulțime de oameni tot mai iau lumea în cap, mai adaugă și acea știre înfricoșată, că din acei nenorociți venind și trecând o parte pe la Budapesta, aci, pentru ca să se poată lupia cevași mai ușor cu amara foame, își împart pruncii pe la oameni îndurători. Dar această lipsă ia o față și mai serioasă și mai scandaloasă. Mulți adică din acei goli și flămânzi trecători au început a face vânzare formală de pruncii lor; fetițe frumușele de 8-9 s'au văzut vânzându-se pentru câte 5 fiorini, iar pruncuții cei murdari numai cu câte 10—20 cruceri.

Pentru un băiat mai măricel imbiară pe niște părinți cu 3 douăzeci; dar pe când părinții se bucurau de aceste târg bun, pruncul îmbrățișă picioarele mamei și între valete o rugă ca să nu-l împingă dela sine că nu-l va mai cere pâne.

Auzind aceasta cumpărătorul, i se făcu milă și se depărtă; atunci părinții apucară pe băiat și-l bătură bine pentru „neascultare“. Omenirea cere, ca vânzarea aceasta să fie poprită. (B. P. Hiradó).

Nr. 41. 21 Mai 845. pg. 162.

Expoziția industrială din Brașov

Brașov, 1 Iunie. — Dela 21—28 ale trecutei țin espunerea produselor de industrie a meseriașilor noștri în localul însoțirii la No. 1 din Brașov-vechiu. Cei ce vor fi fost de față s'au putut convinge despre înaintarea ce fac meseriile prin un astfel de mijloc. Acolo se vedeau feluri de produse, toate lucrate cu o deosebită silință. Din acelea s'au vândut aci pe loc în preț de 1496 fr. 58 cruceri.

No. 42. 24 Mai 1845. pg. 165.

Preocupările Brașovenilor

„In comunitățile locale se află în acest minut oscbite mișcări de duhuri. Săsimca se pregătește a serba o zi aniversară prea interesantă a gimnaziului de aici, și cei 15 învățători și profesori se află ocupați ca mai niciodată. — Românimea în urmarea câștigătei slobozenii mai înalte cumpără un loc frumos spre a zidi case pentru câteva clase și a concentra tinerimea mai crescută la un loc; materialul de zidire se pregătește. Dumnezeu să fie de ajutor și să le dăruiască la aceasta întreprindere caracter statornic... Grecimea se află în nedumerire pentru proiectata schimbare, sau adaugere de un preot la biserica ce ține. Duhul sfânt să o lumine“.

No. 45. 4 Iunie 1845. pg. 177.

Pentru conformitate I. Urcanu

Vizita Domnului Mareșal Antonescu la Brașov

În după amiaza zilei de 16 Mai d-l Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului, însoțit de d-na precum și de maior Caloenescu, căpitan Anghel și Cpt. Georgescu au vizitat câteva instituții din Brașov.

Prima vizită a fost făcută la școala de misionare a Consiliului de Patronaj dela Stupini, unde înalții oaspeți au fost întâmpinați de D-nii: I. C. Petrescu, ministru subsecretar de Stat la Instrucția publică; Joe Gherman, inspector general administrativ; col. Dumitru Craiu, inspector general administrativ, delegat prefect al județului; Aurei Comanescu subprefect; Dr. N. G. V. Gologan, primarul municipiului; dr. Sever Pop, v. primar; Ionel Ciurea, prefectul poliției; col. Bercea, comand. Leg. de jandarmi; I. Mateiu, prorectorul Academiei Comerciale; dr. Nicoară, dr. Suci Sibianu ș. a.

La sosirea domnului Mareșal elevii școlii de misionare erau înșiruite în fața edificiului având în fruntea lor pe d-na Sanda Mateiu care a dat raportul Conducătorului. După ce elevii au salutat pe d-l Mareșal cu urarea: „Să trăiți Domnule Mareșal“, oaspeții au trecut în sala festivă unde s'a desfășurat un program artistic. După epuizarea programului a fost vizitat întregul local al școlii.

La plecare d. Mareșal adresându-se doamnei Sanda Mateiu a spus următoarele: „Din cele ce am văzut aici am certitudinea că lucrați pentru neamul nostru și pentru biruința noastră. Nu am de spus decât să vă îndemn să urmați aceeași cale, pentru mulțumirea Dv. și pentru binele neamului.“.

Apoi d-l Mareșal și însoțitorii au plecat spre Brașov unde a vizitat restaurantul „Victoria“ al Consiliului de Patronaj al județului. Aici explicațiile au fost date de d-na Tanasiu și d-l Georgescu.

După vizita făcută la restaurantul Consiliului de Patronaj al Municipiului a fost vizitată istorica biserică Sf. Nicolae din Scheiul Brașovului, ctitorie vovodală. Aici d-l Mareșal a fost întâmpinat de părintele protopop dr. Nicolae Stinghe care a urât Conducătorului „Bun venit“ și care a dat apoi explicațiile referitoare la mersul lucrărilor de renovare ale bisericii. Știut este că lângă biserica nouă se află, de o parte și de alta, două paraclise care pe vremuri serveau drept lăcașuri de închinăciune credincioșilor din acea parte a orașului. D-l Mareșal a admirat îndelung frumoasele icoane cu vechime de sute de ani. Odată vizitată marea biserică d-l Mareșal a vizitat clădirea din imediata apropiere a bisericii care a adăpostit prima școală românească

din Ardeal despre care se amintește încă din veacul al 15-lea.

Ultima vizită a Conducătorului și a celor ce-l însoțeau a fost la căminul bătrânelor situat în curtea bisericii. D-l Mareșal s'a întreținut cu fiecare dintre bătrânele pensionare cărora le-a împărțit daruri în bani din caseta personală. Pentru ca ultimile zile ale vieții lor să fie mai dulci și mai fără griji d-l Mareșal a ordonat ca primăria Municipiului Brașov să aibă în grijă pe toate pensionarele. Pentru buna reorganizare a căminului d-l Mareșal a însărcinat pe d-l col. Dumitru Craiu, prefectul județului. Bătrânele pensionare au mulțumit Conducătorului pentru grija părintească care de acum înainte le va ușura puținele zile ce le mai au de trăit.

La ieșirea din curtea bisericii populația a făcut o caldă manifestație de simpatie d-lui Mareșal, exprimându-și încrederea că va duce neamul la biruință deplină. Aceeași caldă manifestație a fost făcută Conducătorului pe întregul traseu ce pornește din Piața Basarabiei până la ieșirea din oraș. În entuziasmul mulțimei, mașina Conducătorului s'a îndreptat spre Predeal.

Eroii noștri

Vlădeni Cincu Dumitru fruntaș

La CRIMIDOVKA, în ziua de 22 Septembrie 1941, a căzut și foarte tânărul fruntaș vlădărean.

Făcea parte dintr'un regiment de Călărași.

A luat parte la toate luptele unității lui.

S'a născut în comuna Crisbav, jud. Brașov, la 21 Iulie 1919.

Fierar de profesiune, era necăsătorit.

Părinții: Nicolae și Elena Cincu.

De pretutindeni

Cheltuielile de războiu ale marilor puteri

Berlin, 11, UTA. — Ziarul american „New-York Times“ publică o statistică care cuprinde cheltuielile de războiu din 1943 ale celor 6 puteri mari care iau parte la războiu: Statele-Unite ale Americii 106 mrd. (miliarde), Germania 34.4 mrd., Uniunea sovietică 15 mrd., Italia 8.7 mrd. și Japonia 7 mrd. dolari. Deci suma de 100 mrd. de dolari cheltuiți de Statele-Unite este echivalentă cu suma de 86,4 mrd. dolari cheltuiți de celelalte cinci mari puteri.

Revista engleză, „Reader's Digest“, este de părere că motivul acestor cheltuieli enorme nu este faptul că întrețin o flotă mult mai cuprinzătoare decât celelalte cinci puteri împreună. Tot astfel nu s'ar putea spune că producția de războiu a Statelor-Unite ar fi mai mare decât a celorlalte 5 țări. Cauza acestor cheltuieli enorme sunt salariile fabuloase, premiile pentru orele suplimentare, o birocrație stingheră, și multe alte împrejurări care fac ca Statele-Unite să trebuiască să plătească mult mai mult decât alte țări.

— nu-i de loc agresivă, cu capul dolidora de regulamente, dar fără pic de experiență în meșteșugul războiului.

— Ascultă, mă băiatule, când ei auzi mugind vaca pă sus, nu te spăria; explodează dincolo de tine. Să te temi de ai pă care n'o auzi. Înțeles?

— Înțeles, — răspundea recrutul, dar nu înțelegea nimic.

— Las' c'ai să pricepi tu când ți-o guița în ceafă!

D'aia radeau bătrânii noștri de ei. Pe front și unul de 22 de ani, dac'a stat câteva luni, e bătrân.

Necazurile locotenentului Iancu Niță

De venit au venit ei — slavă Domnului! — dar vorba e: cine pleacă? Dela noi locotenentul de rezervă Iancu Niță e cap de listă.

— Mă, Ioane, mie mi-i chiar dăștul. Nu dă alta, da am trei fete, mă,

trei fete! Știi tu ce-i aia trei fete? Păi nu știi, că dacă n'ai, dă unde să ții? Da să-ți spuie io. Cine mi le mărită mă, când o fi să fie? Cine, taica? Păi taica a murit, mă, a murit săracu. Io am venit la războiu, să nu mă mai cărâi, și a rămas acasă o coadă de femeie cu trei fete. Acu, ce să zic, toate coclaurile Crimei le-am bătut, în atac am fost, Marea de Azov ți-am apărat-o, acu ce mai vrei mă, ce mai vrei? Să-mi rămâie bocancii pe-aci? Să-mi rămâie, nu zic, dacă-i scris așa, că nu moare învățământul primar din Teleorman dac'o n'remeni și învățătoru Iancu Niță p'acilea, da ce mă fac cu fetele mele mă, ce mă fac? Că nu-i, să zici, de-o pildă, una, două, ci-s trei mă, trei!

Doctorul Ludu toarnă și el gaz, că tot n'are nicio treabă:

— De, mă Niță, cin' te-a pus să faci numai fete!

Se ncrută Niță urt:

— Mă uit la tine doctore, că tot verde ai rămas, da numa la cap, Păi ce, chestia asta e ca la automatele alea

Stolwerck din Gara de Nord: bagi doi lei și de vrei caramia, apeși pe buton și iesă caramia; dă vrei șocolată, iesă șocolată. Ce, așa merge? Ție ți-e ușor, că te-ai însurat mai când era, copil n'ai, c'asa-s Bănățencele voastre; dacă să poate nimic, iar dacă nu e *cin chindăr sistem*, ca să nu li să străce *sistemul*. Ia vezi, c'acu dau drumu la gură, de nu te mai spală *tată apa Cîmșului!*

— Lasă-l, Niță, nu-l omori, — intervenea vreunul — lasă-l, că tu tct ai să pleci acuma.

Aici locotenentul Iancu Niță își aducea instantaneu aminte de toate așteptările lui:

— Păi da, că de două luni tot plec și nu mai plec. Iacă-i toamnă, și tot p'aci ne mănăcăm margarina. Mă, știi că nu e rea de loc margarina asta, mai cu samă cu miere. Da eu zic că nu ne dă nouă Nemții miere de stup că doar n'or fi proști. Ai văzut cum ne hărănesc? Șocolată, stafide, portocale, bomboane, cașcaval de Olanda; numai brânza aia care — Doamne Iartă-mă!

— poate să vă placă vouă, că sânteiți obraze subțiri, de, da mie nu-mi place cum miroase.

Pe urmă iar își aduce aminte de plecare.

— Nu, zău, mă Ioane, tu cum îți dai cu ideea? Plecăm ori nu plecăm?

Știu sigur că Iancu Niță va pleca.

— Pleci, Niță, pleci, nu te mai otrăvi de geaba.

— Dacă zici tu, s'a mântuit. Mă duc la grote.

O ia agale, fără grabă, călcând rășchirat. După cățiva pași se n'toarce, ca omul care-a uitat să-mi spună ceva foarte important.

— Să vezi ce-am pățit ieri. Vine ordinu ăla să potcovim caii, să fie gata când om trece în Caucaz. Bun, să-i potcovim, dacă așa zice la ordin. Chem pe Of...

— Care Of?

— Ei na! Of, Șvabu meu dela cai, ce, nu-l ști?

— Aha! Vrei să zici Hoff?

„Gazeta Transilvaniei“ acum 98 ani

Numiri de directori la școlile ortodoxe

Majestatea Sa C. C. Apostolică pe Dim. Constantini asesor a m. m. cons. prin decret din 8 Apr. a. c. binevoi a-l denumi director crăiesc al școalelor de legea greco-neunită în districtul Oradiei Mari. Acest bărbat se află slujind în sfera profesorală dela an. 1814, căci mai întâiu trei ani ținu catedra de gramatică și sintaxs în gimnaziul montanic din Oravița, de unde pentru râvna și hărnicia sa la 1817 fu chemat și așezat ca profesor a pedagogiei, metodicei și a istoriei patriei noastre în Institutul preparandial din Arad, unde iarăși dela a. 1837 s'au așezat ca senior profesor și preses consensual până la 1843 și totdeodată ca administrator a susnumitului district, iar în anul acesta însărcinat fiind cu în și reîntemeierea câtorva școli și după puțină cu îmbunătățirea plăgilor învățătorale până la denumirea sa de actual, cu multă râvnă au slujit.

Tot atunci fu denumit și D-l advocat Maximilian Pascu de crăiesc director al școlilor de legea gr. neunită în districtul provincial al Caransebeșului.

No. 47. 11 Iunie 1845. pg. 185.

Apariția unei Comete

Cluj, 18 Iunie. (Un nou Comet).

După observațiile ce s'au făcut în trei specule astronomice dela Buda, Belgrad și Cluj, ne încredințăm despre ivirea unui Comet (stea cu coadă) frumos în partea de miazănoapte în constelația carului. Dela 10 ore de noapte se poate vedea cu ochi slobozi.

Profesorul și astronomul dela Buda l-au zărit pentru întâia dată în 7, iar cei din Transilvania din pricina norilor numai în 9 și în 10 Iunie. Sâmburele-i este neguros, iar coada foarte strălucitoare. După observații îndelungate se va dovedi, de este acesta un comet ne mai văzut până acuma, sau unul din cei cunoscuți.

Poporul de rând iarăși îi va da feluri de pre'nsemnări, unii vor zice că e un semn de războiu, alții iarăși că e o stea cobitoare de foamete, mai ales de vor ținea ploile într'una.

No. 48. 14 Iunie 1845 pg. 189.

Pentru conformitate I. Urcanu

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei.
Asociațiunea „Astra” Brașov
împlinește tot ce nu se ajunge.
Se gândește cineva la asta ?

— Of—Hoff, tot aia-i! Ce mă bați la cap? Zic, chem pă Of și-i dau ordin: Ascultă mă, domnule Of, până mâne toți caii să fie potcoviți, că te-arunc în Marea de Azov dacă nu. Of raportează că toți caii și i-a potcovit încă de alaltaieri.

— Mai potcovește-i odată, — zic eu. Păi nu? Dacă-i ordin, e ordin. Și d'ăia m'am întors, să te'nreb.

Iși duce un singur deget la capelă, ca Garry Cooper în filmul Maroc când s'a despărțit de Marlene Dietrich, și-mi face cu ochiul, hoțește, luând-o iavaș-iavaș, spre întunecatele lui grote.

Așchii din convorbirea cu Iancu Niță mai rămân, și după plecarea lui, în golul pe care l-a lăsat lângă mine:

— ...c'ăsa-s Teleormănenii noștri: nu-ți ia vițaua din bățatură, dacă vaca nu-i bană dă lapte. Păi dă unde zestre pentru fetele mele dacă eu m'oi prăpădi p'acilea, păcatele mele... Că nu m'a făcut taica prim-ministru, să le las zestre; măcar io dăstul i-am spus...

Poșta Brașov este rugată să ia măsuri

Nu este pentru primadata când ne vin plângeri împotriva factorilor poștali din județul Brașov. După comunele Branului — și anume Poarta Bran — iată acum un nou caz de sabotare inconștientă a ziarului nostru în comuna Codlea, unde abonații, suntem informați, primesc gazeta la două sau la trei săptămâni după apariție.

Nu vrem să generalizăm.

Ne oprim la aceste două cazuri concrete. Ar fi păcat să lovim și în cei care înțeleg să-și facă datoria.

Dar înțelegem să rugăm pe cei în drept să ia măsuri împotriva factorilor din cele două comune. Altfel vom fi siliți să revenim mereu, punând în cuvinte și anumite asprimi pe care astăzi le ocolim.

Editura „Casa Școalelor“

Despre această editură vom stăruir într'o clipă mai odihnită. D-l Emanoil Bucuță a reușit să transforme punctul de vedere oficial, rigid, fără preocupări estetice, în ceva ce poate forma un titlu de glorie pentru omul ce atâta a ostenit în câmpul culturii românești.

Și pentru om, și pentru instituție. Cărțile „Casei Școalelor” s'au desbrăcat de haina săracă a desinteresului pentru frumos și astăzi fiecare volum nou apărut în vitrine te îmbie la citit, fie că este vorba de o „istorie a educației fizice” — *Palestrica* — datorită d-lui Constantin Kirîțescu, fie de „Mica

Pravilă” a lui A. Mihăileanu, de studiul D-lui C. Gerota, „Aspecte ale civilizației clasice” sau de cartea grea de cuprins a lui Imanuel Kant, în traducerea d-lui Traian Brăileanu, „Idea unei istorii universale. Ce este „Luminarea”? Inceputul istoriei omenirii. Spre pacea eternă”.

Am amintit numai ultimele pe care le-am primit zilele trecute. Dar, cum spuneam, asupra întregii edituri va trebui odată să ne oprim mai cu răgaz, socotind esteneala ei de azi o faptă care va rămânea și, deci, demnă de a fi cunoscută

I. C.

Băile-Herculane

Vila Doboșan

complet renovată — 40 camere confortabile, adresa: Băile-Herculane.

BUZIAȘ (Jud. Timiș)

Vila Episcopiei

16 camere confortabile. Adresa: Buziaș. Ambele în centru, în apropierea băilor. Prețuri convenabile. Deschise dela 1 Iunie — 15 Octomvrie.

MAGAZINUL

str. Regina Maria 48

S'a deschis

ROMANESC

(fostă str. Neagră)

stofe,
măfășuri,
tricofaje,

clorapi,
pânzefuri
etc.

Telet. 2905

Lila Măzgăreanu

Telet. 2905

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astrei” Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12).

Cooperativa de Consum și aprovizionare din Dârste,

caută vânzător

bun cu garanție.

Doritorii a se adresa Cooperativei.

Primăria Municipiului Brașov.

Nr. 9326/1943

Serv. ad-tiv

PUBLICAȚIUNE

Pentru a preveni cerșetoria pe stradă și în localuri publice a copiilor sub 14 ani, sub masca de vânzare de zlore, Vă rugăm a nu mai da acestor minori zlore pentru desfacere, iar celor de peste 14 ani, Vă rugăm a le elibera și adevărîță, arătând numele, vârsta și locuința numitului, pentru a se putea justifica în fața organelor de control.

Brașov, la 7 Maiu 1943.

Primar,

Dr. N. G. V. Gologan

Secretar general,

Dr. St. Popovici

Extract din publicațiunea de licitație

In cauza urmăriților Maria Hampi născ. Lacs și Gheorghe Lacs c/a lui Gheorghe Pânzariu și Maria Pânzariu, judecătoria a ordonat licitațiunea execuțională asupra imobilelor cuprinse în c. f. a comunei Mercheașa Nr. 1585 de subt Nr. top. 17 de 207 stj. și Nr. top. 18 de 224 stj. cu prețul de strigare lei 68,500 pentru încasarea creanței de lei 35,200 capital și acces.

Fixează licitațiunea pe ziua de 9 Iunie 1943 orele 16, la casa comunală din Mercheașa.

Rupea, la 6 Mai 1943.

ss. Petre Nica, judecător

ss. V. Cucu, aj. dir. de c. f.

R o m â n i a

Primăria comunei Codlea

Județul Brașov

Nr. 231—1943.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală, că în ziua de 5 Iulie 1943, ora 9 a. m. în localul primăriei comunei Codlea se va ținea licitație publică cu oferte închise și sigilate — potrivit dispozițiilor art. 83—110 din L. C. P. și normele generale pentru ținerea licitațiilor la administrațiile publice — pentru vânzarea în bloc a materialului lemnos de 2438 arbori de fag și 87 arbori de plop, din parchetul anului 1942/43 Seria IV-a „Homorod”.

Valoarea materialului lemnos, conform actului de estimare, întocmit de Serviciul Silvic județean Brașov, este de Lei 3.081.324.

Garanția provizorie 5% din suma oferită, iar cea definitivă 10% din suma de adjudecare.

Supraoferte nu se primesc.

Condițiunile speciale de vânzare se pot vedea la primăria comunei Codlea și Serviciul Silvic județean Brașov, în cursul orelor oficiale.

În cazul că licitația fixată mai sus nu va da rezultat satisfăcător, se va ținea o nouă licitație, în aceleași condițiuni și același loc, în ziua de 16 Iulie 1942, ora 9 a. m.

Codlea, la 12 Mai 1943.

Primar: P. Plajer

Notar: I. Magda

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

Informațiuni

Examenul pentru cartea de calificare

Se aduce la cunoștința celor interesați și care doresc a depune examen pentru carte de calificare sau meșter în sesiunea ce se va ține în luna Iulie a. c. că urmează a-și depune cererile la Camera de Muncă Biroul No. 2, cel mai târziu până la data de 15 Iunie 1943.

Toți cei care nu-și vor depune cererile până la această dată nu vor fi admiși în sesiunea respectivă de examene, sub niciun motiv.

În același timp, se atrage atenția tuturor celor ce și-au depus cererile înainte de data 18 Iulie 1942, data apariției Decretului Lege pentru Reglementarea calificărilor profesionale în industrie și care nu s-au prezentat spre a li se întocmi fișele cerute de această lege, că în cazul când nici până la data de mai sus, nu se vor prezenta spre a li se întocmi, nu vor fi citați pentru această sesiune, iar cererile se vor clasa.

Vânzarea timbrelor „contribuția națională 5%”

Se aduce la cunoștința tuturor contribuabililor care în mod permanent sunt obligați a aplica timbre de contribuția națională 5%, că din cauza lipsei de personal la această Administrație, sunt rugați să-și facă aprovizionări de timbre, pe cel puțin 10 zile, evitând astfel neplăcerea de a întârzia la ghișeu special.

Solicitarea timbrelor se face într-o notă de comandă în scris, purtând denumirea și adresa firmei respective, cantitatea și valoarea timbrelor, purtând și semnătura împuternicitului firmei solicitatoare.

Această măsură s'a luat pentru a ușura vânzarea timbrelor.

Vânzarea se face numai dimineața, între orele 8—13, atât la ghișeu special dela Percepția I-a camera 21, cât și la ghișeu special din incinta Administrației Financiare.

Extrașcolarii își serbează patronul

În ziua de 21 Maiu 1943, tineretul premilitar și extrașcolar din Municipiul Brașov, își serbează Patronul la Poligonul de Trager P. P. de sub Tâmpa printr-o serbare cu următorul program:

- Ora 10 — Slujba religioasă
- Cuvântările
- Împărțirea distincțiilor și premiilor
- Defilarea tineretului
- Concurs de dansuri naționale

Farmacii de serviciu

Între 15—22 Mai fac serviciu în timpul prânzului, precum și duminica farmaciile subsemnate, care în cazuri urgente eliberează medicamente și noaptea: Neustädter Eugen, „La Ingerul Păzitor” Centru, Piața Libertății No. 5 și Kugler Rudolf, „La Hygiea”, Brașov-vechiu, Str. Lungă No. 73.

Calendarul „Ardealului”

Calendarul „ARDEALULUI” obținând convenita autorizație de apariție a ieșit de sub tipar și se află de vânzare la depozitari și la administrația ziarului „ARDEALUL”, strada Dionisie No. 65.

Prețul unui exemplar este Lei 200. La cerere se trimite contra ramburs.

Cronica războiului

Aspecte politice

In cazul unei debarcări în Italia

Cercurile politice și militare se ocupă încă de evenimentele din Africa de Nord, care, natural, au determinat luarea unor hotărâri dârze în ceea ce privește eventualul front pe care aliații îl vor crea undeva în Europa. Cercurile germane nu mai examinează însă trecutul ci își îndreaptă toată atenția asupra viitorului și pe bună dreptate. Pierderea Africii reprezintă în adevăr anumite dezavantaje pentru puterile europene: războiul s'a apropiat de coastele continentului, iar marea mediteraneană va fi mai greu de suprăgheat.

Cu privire la o eventuală debarcare în Italia, la Berlin se discută ca și când faptul s'ar fi produs și se ajunge la următorul raționament: *chiar dacă debarcarea ar fi încununată de succes în prima fază, aliații ar avea de înfruntat greutățile enorme ale aprovizionării, în timp ce forțele Axei vor dispune de avantajele liniilor interioare. În aceste împrejurări nu există nicio îndoială că orice încercare de a cuceri Italia se va termina cu o înfrângere dureroasă pentru aliați.* Se scontează pe o slăbire a Italiei provocată de bombardamentele aeriene. Aceste atacuri însă nu fac decât să îndârjească poporul împotriva celor care dau atacuri aeriene teroriste sfidând cele mai elementare reguli umane în numele cărora anglo-americanii declară că se bat. În momentul de față Italia concentrează, cu ajutorul Germaniei, toate forțele ei pentru apărarea teritoriului pe care aliații vor încerca să formeze un cap de pod.

De altfel eventuala încercarea de debarcare pe continent necesită timp și pregătiri enorme, căci trecerea peste mare nu este o simplă săritură care să asigure ajungerea pământului european pe care să se dea apoi lupta de cucerire. Marea Mediterană nu este un canal oarecare, care să permită o invazie ușoară cum ar fi de exemplu aceea despre care d-l Churchill a vorbit la Washington. Există și pentru Anglia primejdia unei invazii și acest fapt a fost recunoscut de premierul britanic în cuvântarea rostită la posturile de radio americane. D-l Churchill a adresat cuvântul în special trupelor din metropola britanică atrăgându-le atenția asupra pericolului unei invazii în Anglia, care — după cum a spus el — există atâta vreme cât Hitler și hitlerismul nu sunt siliți să capituleze necondiționat.

Pretenția de invazie anglo-americană are deocamdată efect, mai ales că ea este formulată după strigătele de victorie din Tunisia. Între timp însă, se pare că reprezentanții aliaților adunați la Washington și-au dat seama de realitate și au socotit

că este nevoie să arunce puțină apă rece pe înflăcărea planurilor elaborate sub influența celui mai robust optimism.

Neînțelegerea între Moscova și Washington

Cercurile ziaristice elvețiene cred a ști că obiectul principal al discuțiilor la conferința dela Washington îl va forma organizarea militară a viitoarelor lupte. Se crede că *Rusia ar fi împotriva unei acțiuni militare anglo-americane în Balcani și că ea cere aliaților ei să atace în Norvegia.*

Interesele mari pe care le au națiunile aliate de a menține cooperarea rusă ar influența deciziunile, dar, politica Angliei este mai mult dispusă la acțiuni mediteraniene. Pe de altă parte operațiunile europene, necesitând mari concentrări de forțe, ar da mână liberă Japonizilor. În capitala Elveției se mai crede că discuțiile pe care le va avea d-l Churchill vor putea completa negocierile d-lui Eden cu privire la diferența ruso-polonez. Acestea dovedesc că problema rusească nu a fost rezolvată de d-l Eden și că atitudinea Rusiei este încă intransigentă.

Cercurile politice berlineze comentează cu mult interes convorbirile dela Washington. Se spune că față de marile dificultăți pe care le prezintă actualmente planurile de invazie, considerate la un moment dat de aliați ca ușor realizabile, principalul obiect de discuție al acelor convorbiri l-ar constitui mai mult relațiile încordate dintre aliați, decât chestiunile militare în stil mare. Tot în legătură cu aceste convorbiri — comunică corespondentul ziarului „Universul” din Berlin — este pusă și călătoria la Moscova a d-lui Davies, trimisul special al d-lui Roosevelt, a cărui misiune este de a cere Rusiei Sovietice o contribuție militară însemnată, precum și de a convinge pe bolșevici să renunțe la o parte din pretențiile lor.

Nimic nu caracterizează mai bine actualul stadiu al relațiilor dintre aliați decât trimiterea d-lui Davies la Moscova, precum și acțiunea de meditațiune întreprinsă de fostul președinte al Cehoslovaciei, d-l Beneš, care s'a intercalat în conflictul polono-sovietic spre a înlătura neîncrederea de care sunt stăpâniți bolșevicii.

Se va vedea până la urmă dacă neînțelegerea dintre Washington și Moscova va lua proporțiile unui conflict și în felul acesta să se adeverească prevederile celor premiiți cu premiul „Nobel” care au spus: *„actualul războiu se va termina printr'un conflict între anglo-americani și Rusia”.*

O Turcie mai înfloritoare

Cu prilejul inaugurării catedrei de drept internațional de pe lângă Universitatea din Istanbul, d-l Menemencioğlu, ministrul de externe al Turciei, a rostit o cuvântare în care s'a ocupat și de politica externă a țării sale.

Turcia — a spus între altele vorbitorul — va rămâne credincioasă angajamentelor pe care le-a luat. Țelul politicii sale externe este să salveze de cu fanatism drepturile și interesele Turciei și să vorbească cu o francheță nedesmințită atât prietenilor cât și aliaților, urmărind, chiar și în momentele cele mai dificile, înlăturarea singurului său ideal: *O Turcie mai înfloritoare și care să fi atins un nivel și mai înalt.*

Urmărind aceste directive, Turcia merge înainte și lucrează calm într-o vreme când sângele omenesc curge în valuri.

Turcia a manifestat întotdeauna

de **Mardare Mateescu**

pentru cauza dreptății. Dar dacă s'ar ivi nevoia, ea ar vărsa din nou sângele ei, cu bucurie și cu conștiința împăcată.

După părerea Turciei, orice națiune trebuie să fie liberă întru apărarea intereselor sale vitale.

Cuvântarea d-lui Menemencioğlu este considerată la Berlin ca o nouă manifestare de păstrare a neutralității.

Reglementarea problemelor de după războiu

Din Buenos Aires se comunică știrea după care d-l Landon, fostul guvernator al Provinciei Kansas ar fi declarat: *„Charta Atlanticului nu va avea, de sigur, nicio valoare pentru reglementarea problemelor de războiu.”*

D-sa și-a sprijinit această concepție citând declarațiile d-lui Churchill din care reiese că Anglia nu renunță la imperiul ei. Pe de altă parte Uniunea Sovietică refuză să se mulțumească numai cu frontierele pe care le-a avut înainte de războiu, reclamând și anumite teritorii în detrimentul popoarelor grupate în jurul națiunilor unite. Este teribil, a spus d-l Landon, când te gândești la faptul că numai câțiva bărbați și câteva femei voiesc să decidă de soarta a milioane de oameni.

Situația pe fronturi

Pe frontul de răsărit inițiativa a trecut de partea trupelor germane. Trupele de asalt germane au cucerit mai multe sectoare ale capului de pod Cuban și au capturat numeroși prizonieri. Cele trei divizii sovietice aflate în bazele lor de plecare au fost complet nimicite, iar armamentul greu și ușor a fost capturat. Aviația germană atacă cu deplin succes forțele de artilerie bolșevică precum și liniile de transport și numeroase trenuri încărcate cu material de războiu destinat frontului dela Cuban.

În Oceanul înghețat de Nord, bombardierele rapide germane au scufundat în apropierea insulei Pescarilor un vapor de comerț care avea destinația Murmansk. Aviația finlandeză a doborât în ultimele zile câteva avioane bolșevice fără ca ea să aibă pierderi.

Pe frontul japonez, se dau lupte în insula Attu din arhipelagul Aleutiinelor unde americanii au debarcat trupe cu mult superioare celor japoneze.

Cu privire la această debarcare, fostul ministru de războiu japonez, generalul Arakai, a declarat că debarcarea americanilor pe insula Attu nu poate influența voința și siguranța de victorie a trupelor japoneze.

În China, trupele japoneze au avut noi succese care au determinat ca armata chineză care luptă în regiunea lacului Tungting și care numără aproximativ 70.000 de oameni, să se predea.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TEL. 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astreii” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200